

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus II. De pœnis furti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

989

Abiegatus crimen committit, qui de armento, aut grege abigit aliquot capita simul, v.g. 10. oves, 5. porcos; aut unum ex magnis animalibus v.g. unum equum, aut unum, sive bovem, sive mulum, sive asinum, sive camelum &c. L. *ule*. C. de abigeis. *Furtum sacrilegum* de jure canonico est, cum quis furatur *sacrum de sacro*, vel *sacrum de non sacro*, vel *non sacrum de sacro*; hoc est, cum quis furatur vel rem sacram de loco sacro; vel rem sacram de loco profano, vel rem profanam de loco sacro, quando scilicet ad hunc custodiæ, vel depositi causâ pervenit c. 20. & 21. 17. q. 1. Jure autem civili sacrilegium solum tunc committitur, quando quis furatur rem sacram de loco sacro l. 5. ff. de furt. Pœnas peculatis sacrilegi, vide apud Haunold. tom 6. tract. 2. à n. 522. Hoc crimen est fori mixti, c. *cum sit* & c. *conquestus*, de foro competente. Farinacius in praxi criminali p. 7. q. 172. n. 3. ex consuetudine tamen solus Judex secularis de illo cognoscit, ut vult Julius Clarus §. *Sacrilegium* n. 3. V. n. 1003.

990

Crimine *Plagii* tenentur non solum, qui dolose homines intercipiunt, ac supprimunt, sed etiam, qui scientes, dolo malo, liberum hominem invitum emunt, vendunt, celant, vincitum tenent; & ideo dicitur *furtum hominis*, quod committitur, quando servus furripitur Domino, vel filius familias Patri, vide Haunold. cit. tract. 2. à n. 530. Crimen *concessionis generaliter* incurrit, quicumque metu pecuniam, aut æquivalens extorquet indebitè ab aliquo; *specialiter* verò, quantum ad legales pœnas, concessio est, cum quis in officio constitutus, extorquet aliquid à subditis per metum, aut cum non vult facere quod tenetur, nisi datâ pecuniâ, aut, cum extorquet ultra constituta sibi stipendia; aut cum accusat, vel ab accusando desistit propter pecuniam. Colligitur ex L. *jabemus*, C. ad legem Juliam rep. & L. 1. ff. eodem. Ob hoc crimen punitur quis poenâ quadruplici 1. q. 7. c. *Sancimus*, & tam ad Laicos, quàm ad Clericos extenditur 23. q. 1. c. *militare*. V. n. 1004.

991

Crimini *stellionatus* nomen dedit stellio, animal veneficum, lacertæ simile, distinctum coloribus, & humano generi valde invidum; quippe, cum intelligat exuvias multis morbis esse remedio, ubi primum illas deponit, statim devorat. Unde committit stellionatum (inquit Sylvester V.

stellio) qui est inconstans animo, varius verbo, vel factò, sicut, qui rem obligavit alicui, & deinde impignoravit alii, L. 3. ff. de crim. stellion. quod igitur in causis criminalibus vocatur *dolus*, in civilibus dicitur *stellionatus*. Deinde sicut in pecuniariis causis datur actio de dolo in subsidium, ita in criminibus quibuscunque, ubi titulus criminis deficit, crimen stellionatus objicitur, ut si quis vendidit tibi aurichalcum pro auro. V. n. 1006.

Repetundarum crimen contingit, vel de 992 repetundis quis accusatur, qui in administratione Magistratûs pecunias accepit, unde accipere non debuit tit. 48. ff. ad legem Juliam repetundarum, neque habet alios casus, quàm genitivum & ablativum numeri pluralis. Crimen *expilatae hereditatis* est, cum res hereditariæ subtrahuntur, antequam hæres earum possessionem adipiscatur. Crimen *fraudatae annonæ*, cum portitores furantur victualia, à republica ad exercitum missa. Crimen *fraudati census* est, cum quis furatur publicam pecuniam sibi accommodatam; de quibus videri possunt plura apud Pereyram loc. cit. V. n. 1005.

ARTICULUS II.

De pœnis furti.

DE jure canonico Presbyter, aut Diaco- 993 nus, in furto captus, deponendus est, ut dicitur in c. *Presbyter* 12. dist. 81. intellige tamen de illo, qui in furto captus, sive deprehensus, & convictus fuit, vel evidentiâ facti, vel sententiâ; aut propriâ confessione; juxta gloss. ibid. V. *captus est*. Deinde cap. *Infames* 6. q. 1. fures indefinitè infamiâ notantur, ut patet ex textu ibi: *Similiter fures*; quod accipiendum est, si de crimine convicti, & condemnati sint ex actione criminali; non autem, si condemnati solum ad rei ablata restitutionem; quod fit, cum contra eos non proceditur actione furti, poenâ persecutoriâ; nam qui est infamis secundum leges, etiam infamis est secundum canones, nisi reperiatur statutum oppositum, Clericorum autè infamiam per Romanum Pontificem aboleri posse, colligitur ex c. *Euphemium* 2. q. 3. §. *hinc Colligitur*; ex quo vides hanc infamiam non incurri à fure occulto, sed manifesto, vel convicto in judicio. Unde talis post restitutionem, & poenitentiam, potest ad ordines promoveri per c. *fin. h. t.* secundum quod, ut talis sic promoveri possit,

Dd 3 sit,

fit, ex præscripto textûs requiritur 1. quòd sponte fuerit confessus delictum. 2. Quòd satis fecerit damnum passò, si potuit. 3. Quòd non fuerit publicè infamatus de furto. 4. Quòd egerit pœnitentiam, vel saltem congruam ejus partem. 5. Quòd alias sit idoneus.

994 Præter hæc not. 1. furem *sacrilegum*, non esse ipso factò excommunicatum, c. *fin. h. t.* excipe nisi furtum commiserit *violando Ecclesiam*, juxta dicta supr. Ex eodem c. *fin.* colligitur, etiam eum esse furem, qui rem alienam minus cautè dimissam, seu relictam in loco privato, vel publico, accipit, si non inquirat Dominum animo, si repererit, eandem illi restituendi. De aliis pœnis, de quibus agunt antiqui canones pœnitentiales, maximè c. *si quis* 17. q. 4. (cùm non amplius sint in usu) nihil addendum cenleo.

995 Not. 2. Cùm in c. 2. h. t. dicitur, pro *furibus*, & *latronibus* in furando, & deprædando occisis, *non esse orandum*, sed si comprehensi, aut vulnerati, Presbytero, vel Diacono confessi fuerint, communionem non esse negandam, plura dubia implicari. Nam, cùm dicitur *pro illis non esse orandum*, intellige, ideo, quia præsumuntur decessisse in flagranti delicto, mortaliter malo, *impœnitentes*, ut colligitur ex c. *si quis* 17. q. 4. Excipe, nisi ex signis quibusdam exterioribus, de illorum pœnitentia constet. c. *pro obcuntibus* 13. q. 2. c. *placuit* 23. q. 5. Et quamvis Basilius Pont. de impedim. matrimonii c. 35. in fine, textum restringat, ad *raptos rerum Ecclesiasticarum*; verba tamen textûs apertè indefinita sunt, ibi: *fures, & latrones*.

996 Deinde cùm dicitur: *comprehensis, vel vulneratis, non esse negandam communionem, si Presbytero, vel Diacono confessi fuerint*, sensus est, *si coram Diacono dederint signa pœnitentia*; non verò, si Diacono fuerint *sacramentaliter confessi*; cùm hic non habeat potestatem clavium. Et ideo in casu, quo coram Diacono dederint signa pœnitentiæ, vult, eis non negari *communio-*
nem, nimirum sepulturæ, oblationum, & orationum; & Presbyter, atque Diaconus, ibidem nominantur principaliter, *tanquam testes signorum pœnitentia*, ob quæ sola, furi decedenti, Ecclesia negari vult Ecclesiasticam communionem; Sic Barbosa in cit. c.

2. n. 5.

De pœnis furto, jure civili, statutis a-⁹⁹⁷
gere pertinet ad Legistas ex professo; pauca solum, qua instituto nostro deservire possunt (propter dicta lib. 1. de constitutionibus) annotare visum est; præsertim ex ordinatione Carolina, in qua plura circa furta, perquam ordinatè constituta sunt. Inter pœnas jure Cæsareo statutas furi, aliæ sunt *civiles*; aliæ *criminales*; Furto *manifesto pœna civilis* imposita, est pecuniaria, nimirum, ut præter rem ablatam, solvat quadruplum; *non manifesto*, ut duplum §. *pœna* & §. *ult.* Instit. de obligat. quæ ex delicto; quod intellige, secundum æstimationem reifactam pro tempore, quo furtum commissum est, sic Philippus Braun. h. t. etsi aliter sentiant Theologi cum aliqua distinctione.

Inter pœnas autem *criminales*, etsi jure⁹⁹⁸
civili pro furto simplici nec pœna mortis, nec mutilationis statuta, sed aliter (nimirum, arbitrariâ pœnâ) castigandum sit per Authent. *sed novo juri* C. de servis fugitiv. ex consuetudine tamen, & recepto jam usu, apud plerosque populos, capitali pœnâ plectitur, si sit magnum, si sæpius iteratum; quæ pœna licet valdè gravis sit, cum pro re temporali infligatur; justa tamen est, ut conservetur publica pax, & tranquillitas, ad refrœnandam avaritiam, & criminis frequentiam. Et ideo, etiam per ordinationem criminalem Caroli V. hoc crimen *capitale* est, qua cavetur, ut, qui furto, præsertim non *manifesto* quinque florenos (per florenum hic ex praxi intelligendo non *Rhenensem*, sed *aureum Ungaricum*, ut notat Haunoldus de Jure tom. 6. tr. 2. n. 211. Braun. cit. & alii) pro prima vice *levius*; pro secunda *severius*; pro tertia, etiam *ultimo supplicio* (scilicet suspensio) puniatur, de quo videri potest ejusdem articulus 157. cum sequentibus. Ex hac ordinatione colliges, *pœnam mortis*, furi simplici, non ob *criminis magnitudinem*, sed *reiterationem, & frequentiam* impositam esse. Unde non desunt, qui meritò censent, furto simplici, primo tamen, vel etiam secundo, *ex vi ordinationis Carolina*, non imponi pœnam mortis; & quamvis artic. 190. dicat, *marem*, si primâ vice furtum commiserit, agendum in furcam; *fœminam* mergendam in aquam, loquitur tamen citato loco solum de furto *seditioso*, cum effractione, aut violentia factò.

Præter

999 Præter hæc not. 1. quando res furto sublata, *de se levis est*, & solum *gravis respectivo*, ob inopiam ejus, qui injuriam passus est, non cenferi furtum dignum poenâ capitali ex vi Constitutionis Carolinae; sed requiri *quantitatem in re ibidem expressam*, nimirum quinque florenorum, vel ultra, sumendo florenum juxta numero priorem. In poenis enim strictior interpretatio facienda est. Nec obstat, quod in eadem Constitutione dicitur, *attendendum ad opulentiam ejus, cui furtum fit*; nam hoc fit eo fine, *ut poena mitigetur*; quia quinque solidi, relatè ad opulentum, non sunt grave damnum; nam ex hoc non rectè sequitur durius puniendum, *attentâ inopiâ illius, cui fit furtum*, licet relatè ad inopem sit grave damnum. *Mitigare enim poenam*, est ex dispositione favorabili; *augere autem*, ex dispositione odiosa: ergo non debet esse par in utroque interpretatio.

1000 Not. 2. probabilius esse tertium furtum cadere sub poenam ordinationis Carolinae; licet priora duo jam vel punita, vel condemnata sint. Quia, licet non augeant quantitatem, faciunt tamen, quod cum tertio arguant *reiterationem*, & *consuetudinem*. Plura de his videri possunt apud Haunoldum tom. 6. tract. 2. præsertim à n. 122. ubi proponit quaestionem, qualis debeat esse effractio, ut fur, *effractor*, suspensio puniendus sit vi constitutionis Carolinae, etiam si valor furri sit infra quinque florenos.

1001 De poenis furtorum, quæ qualificata sunt, not. 1. poenam *peculatus non sacrilegi* de jure civili esse deportationem, si fur sit persona privata, per l. 3. ff. *de furtis*, junctâ etiam l. 6. & l. 3. ff. eod. ubi duplex exceptio continetur. Judicibus autem, & Magistratibus, qui Rei sunt *peculatus*, L. *unicâ*, C. *de crim. peculatus*, statuta est poena *capitalis*, in qua tamen qualitas mortis consideranda venit, l. 6. ff. *de furtis*, quo posito præterea advertendum, si furtum non sit rei sacrae de loco sacro *copulativè*, jure civili non esse furtum sacrilegum per l. 5. ff. eod.

1002 Not. 2. poenam *peculatus sacrilegi*, juxta acceptionem *sacrilegi*, in jure civili declarari cit. l. 6. ff. *de furtis*, ordinationem tamen Carolinam artic. 172. statuere. 1. furtum vasii sacri, ciborii, vel Monstrantiae cum sacra hostia ibi asservata, vivum exuri.

2. Puniendum esse per mortem pro qualitate rei, cum Consilio Jurisperitorum, qui vas aureum, vel argenteum, sive cum, sive sine reliquiis, vel calicem, aut patenam furatus fuerit, sive in loco sacro, sive non sacro. 3. Idem statutum esse in eum, qui animo furandi, templum, sacrarium, vel sacristiam perfringit, aut dolosis armis aperit. 4. Etiam in eundem, qui quocunque modo ex arca, in quam fideles pecunias pro sacris usibus offerre solent, furatus fuerit.

Pœna delicti *de residuis* est, quod talis, 1003 præter pecuniam, quam debet, tertiam partem ejusdem pecuniæ perdat, l. 4. §. 5. ff. h. t. *Abigei* juxta l. 1. ff. eod. puniuntur poenâ gladii. *Plagiarius* L. *fin.* ff. ad *Leg. Fabiam de plagiar.* pecuniaria poena olim statuta, in usu esse desit, & pro delicti qualitate & modo puniuntur plerumque damnatione ad metallum; poenâ gladii verò in casu, quo vendunt servum, vel liberum hominem suppressum emptori, ut eum aliò asportet, ut dicitur L. *fin.* C. h. t. Deinde si viventium filiorum fiat distractio, & parentes orbentur, cit. l. *fin.*

Pœna *concussionis*, prout fit à Judice, 1004 vel Magistratu, est arbitraria, secundum judicis prudentiam pro modo delicti, per l. 1. ff. *de concussionem*, cui addi potest c. 1. *de sent. & re judicata*, ubi *Judici Ecclesiastico, ordinario, vel delegato, contra conscientiam, & justitiam, in gravamen partis alterius, in judicio quidquam facienti in gratiam alterius, vel per sordes* (nimirum avaritiæ) *decernitur suspensio per annum ab executione officii, & satisfactio parti, quam læsit, ad estimationem lætis*: de poena verò Judicis, qui se pecuniâ corrumpi finit, agitur toto titulo C. *de Lege Jul. Repetund.*

De crimine *repetundarum*, quod com- 1005 mittitur à Judicibus recipientibus munera, ut aliquid faciant, vel omittant, l. 7. ad cit. L. *Jul. Repetundarum*, statuitur, quod damnati extra ordinem puniri soleant, & plerumque exilio, vel durius. L. autem. 6. prohibentur *testimonium dare, Judices esse, & postulare*. De hoc crimine ait Haunoldus tom. 6. *de Jure, & Just.* tract. 2. n. 553. *dolere multos, quod hodiernis moribus hoc crimen, pro non crimine, habeatur apud non paucos, nec facile contingat, aliquem ex hoc crimine condemnari*. Sed quidquid sit de usu fori externi; certum tamen est, hos Judices æternæ apud Deum poenæ obnoxios manere, si damna iis, quibus

quibus tam corrupto iudicio nocuerunt, non condignè resarciant.

1006 *Stellionatus*, cùm sit genus ad omnia crimina, non habentia titulum specialem, iis pœnis subijcitur, quibus ea, quæ nomen ejus recipiunt. De pœna *expilata hæreditatis* l. i. ff. h. t. dicitur, ejusmodi expilatores extra ordinem solere coerceri per accusationem expilatæ hæreditatis; non au-

tem pœnâ furum; cùm furtum strictè sumptum requirat, quod aliqua persona existat, cui res auferatur, tanquam possidenti, & detinenti, nisi defunctus rem pignori dederit, accommodaverit, aut usus fructus alienus in ea re sit, ut dicitur l. 68. cum sequentibus ff. *de furtis*, quia tunc res jam erat *in detentione certæ personæ*, nempe creditoris commodatarii, Usufructuarii.

QUÆSTIO XIX. IN TITULUM XIX. DE USURIS.

1007

Mutua contingunt in mutuo; *mutuum* autem sic dictum est, quia de *meo* fit *tuum*. Definitur *traditio rei consistens in numero, pondere, & mensura, spe recuperandi statuto tempore tantundem in genere suo*. Dicitur *traditio*, quia mutuum non perficitur solo consensu, sed traditione, quâ rei dominium transfertur. Dicitur *rei consistens in pondere, &c.* ut massa argenti; *in numero*, ut in pecunia; *in mensura*, prout est vinum, triticum, quæ dicuntur recipere functionem, quia nimirum funguntur officio, vel vice alterius, ut vinum pro vino, &c. Dicitur *cum spe*, ad differentiam donationis, venditionis, &c. Dicitur *statuto tempore*, quia mutuarius non tenetur reddere antè; Dicitur *tantundem*; nam hoc solum requiritur, ut reddatur tantum, quantum datum est. Dicitur *in genere suo*, quia non requiritur, ut reddatur idem in individuo. Id, quod alteri mutuo datur, vocatur *fors*; lucrum autem, quod ex contractu mutui nascitur ultra fortem, dicitur *usura*, seu *fœnus*, à foetu, quasi sit partus, seu fructus pecuniæ, vel alterius rei mutuo datæ; hinc si quis mutuo dat centum florenos ad annum, cum obligatione sibi anno elapso reddendi centum decem, *fors* erunt centum; *lucrum, usura*, seu, *fœnus*, erunt illi decem floreni; his præmissis:

ARTICULUS I.

Quid, & quoruplex sit usura?

1008 **C**ommunis docet *usuram esse lucrum questum ex mutuo vi mutui*. Dicitur *lucrum*, quo intelligitur aliquid pretio æsti-

mabile supra fortem, seu ultra id, quod mutuo datum est, ut dixi priori num. Dicitur *questum*, vel mente, & animo, & erit *usura mentalis*; seu pacto expresso, & dicitur *usura realis*: Dicitur *questum ex mutuo*, vel *expresso vel tacito*, aut *palliato*, quod fit, cùm res mutuo data, vendi fingitur. Dicitur *vi mutui*, cùm scilicet hoc *præcisè* titulo, ex re mutuo data, lucrum quaeritur, *quia mutuo datur* secluso quovis alio iusto titulo; & in hoc propriè consistit differentia *usuræ*. Si enim alio titulo lucrum exigas, in casu, quo mutuum datur, v. g. quia tibi interim cessat lucrum, quod fecisses eâ re negotiando, lucrum illud non est *vi mutui*, sed *vi alterius contractus*, ut amplius patebit ex dicendis.

Ex hoc sequitur, quòd si contractui mutationis superaddatur alius contractus onerosus, in alio iusto titulo fundatus, possit exigi lucrum; cùm id non sit ex mutuo, sed ex alio contractu oneroso, qualiter fit, quando mutuator, dans mutuum cum damno emergente, vel lucro cessante, superaddit novum contractum, distinctum à mutuo, recipiendi æstimationem illius; nam sic obligat se ad sustinendum illud damnum emergens, aut illam lucri cessationem, quorum utrumlibet est pretio dignum. Sic Cardenas in propof. damnatas ab Innocent. II. dissert. 25. c. 2. n. 2. si quid autem ultra fortem exigitur, *præcisè* tanquam debitum ex mutuo, propriè usura est. Sic Castropalaus d. 4. de Just. Commut. p. 9. n. 2.

Hinc si quis aliquem obliget ad amicitia signa exhibenda, ad remissionem injuriæ, tanquam debitum *ex mutuo*, & non aliunde; usuram committit, si exigat, ut pretium mutui